

Milli Görüş Noord-Nederland

Griekse filosoof Socrates zou als eerste getroffen worden door deze wet als hij vandaag in Nederland had geleefd.

Deze concept-wet is in meerdere opzichten discutabel. In dit stuk wordt een bijdrage geleverd aan de internetconsultatie door Milli Görüş Noord-Nederland voor het wetsontwerp: Wet transparantie maatschappelijke organisaties (Wtmo). Het doel van deze bijdrage is dan ook om de kaders van deze wet scherper en duidelijker te krijgen waardoor enerzijds de 'grijze' gebieden worden weggenomen en anderzijds geen enkele maatschappelijke organisatie wordt benadeeld.

In dit wetsvoorstel is *geprobeerd* om de kaders neutraal te bepalen om te voldoen aan de gelijkheidsbeginsel zoals beschreven staat in onze grondwet. Echter, tussen de regels door kan gelezen worden dat deze wet specifiek doelt op de moslimgemeenschap in Nederland. Dit blijkt onder andere uit de voorbeelden van activiteiten die worden gegeven in de toelichting van de maatschappelijke organisaties¹. Dit soort activiteiten worden veelal door moskeeorganisaties georganiseerd, gebruikmakend van deze specifieke termen.

De grootste uitdaging voor de burgemeesters en het Openbaar Ministerie is dan ook het risico van selectieve toepassing van deze wet. Met toenemende anti-islamsentimenten en moslimdiscriminatie in onze samenleving, zullen ook de autoriteiten sneller geneigd zijn om islamitische organisaties te bevragen dan andere niet-religieuze maatschappelijke organisaties die hetzelfde type activiteiten uitvoeren. Hoe zullen de burgemeesters en het Openbaar Ministerie de maatschappelijke organisaties langs dezelfde meetlat leggen en de objectiviteit waarborgen bij de toepassing van deze wet? Met andere woorden: hoe weten wij dat moskeeorganisaties niet worden benadeeld ten opzichte van andere (niet-)religieuze/maatschappelijke organisaties?

Deze concept-wet druist tevens in op artikel 18 van de Universele verklaring van de rechten van de mens, namelijk: Vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst. Deze concept-wet beoogt de activiteiten te stoppen van organisaties die als doel heeft om de Nederlandse democratische rechtsstaat te ondermijnen. De vraag is wanneer een activiteit een serieuze dreiging vormt. De grenzen zijn niet gedefinieerd en onduidelijk waardoor het voor maatschappelijke organisatie uitdagend wordt om activiteiten te ontplooiën. Zijn activiteiten waarbij het concept democratische rechtstaat (kritisch) worden bediscussieerd strafbaar? Indien de democratische rechtstaat in dat gezelschap conceptueel wordt doorontwikkeld ook strafbaar? Is het volgen van de leer van filosoof Socrates, op het gebied van democratie en de rechtstaat ook strafbaar?

Deze wet schuurt tevens tegen de rand van de scheiding van Kerk en Staat (art. 6 van de Grondwet). Deze scheiding heeft ten doel om zowel religie als de staat te beschermen voor inmenging van beide grootheden in elkaars velden. Deze scheiding betekent echter niet dat de gehanteerde visie van deze twee grootheden in beginsel overeenkomen. Er zullen altijd theologische en ideologische begrippen en zienswijzen zijn die haaks staan op

¹ Zie pagina 6: lezingen aan leden van een vereniging, het financieren van activiteiten van derden, het uitbrengen van een tijdschrift of nieuwsbrief of het kopen van goederen

maatschappelijk geaccepteerde normen en waarden, en dat is immers ook vrijheid. Deze concept-wet geeft dus expliciet het mandaat aan de staat om zich in te mengen in onder andere de religieuze (interne) aangelegenheden en stelt de (religieuze) maatschappelijke organisaties verder in het nadeel. Bovendien zou een staat immers nooit de normen en waarden voor de samenleving mogen bepalen. Deze concept-wet geeft de staat de ruimte voor inmenging welke ons inziens een zorgelijke ontwikkeling is.

Een overvloed aan administratieve verwachtingen van de burgemeester hetzij het Openbaar Ministerie maakt het voor een nieuw bestuur, hetzij een bestuur met een zwak organisatiemodel, tamelijk uitdagend om de activiteiten voort te zetten. Dit heeft tot gevolg dat het bestaan van de organisatie in het geding komt daar waar het zich bezig moet houden met het ontplooiën van activiteiten.

In deze concept-wet wordt expliciet aangegeven dat politieke partijen buiten deze wet vallen. Dit is dan ook zeer frappant, gezien het feit dat een maatschappelijke organisatie onder (buitenlandse) invloed nadelig *kan* zijn, maar een parlement of politieke partij in het parlement onder buitenlandse invloed per definitie nadelig *is*. Over deze laatste is ons inziens dan ook geen twijfel mogelijk. In hoeverre draagt de scheiding, in juridische zin, tussen politieke partijen en maatschappelijke organisaties bij aan het tegengaan van ongewenste invloed en ongewenst gedrag waar beide type organisaties evenredig mee te maken kunnen hebben?

Milli Görüş Nederland zal bij de toepassing van deze wet kritisch kijken naar de praktische invulling door de burgemeesters en het Openbaar Ministerie om de gelijkheidsbeginsel te waarborgen in onze rechtstaat.

Vragen naar aanleiding van de concept wet

1. Pagina 1: Fundamentele vrijheden is een ruim begrip; hoe gaat de staat om met theologische begrippen die haaks staan op deze vrijheden?
2. Wat is de rol van de gemeenteraad en het college indien de burgemeester informatie opvraagt van de maatschappelijke organisaties?
3. Vallen de opgevraagde gegevens van de maatschappelijke organisaties onder publieke gegevens die opgevraagd kunnen worden middels een WOB-verzoek? (pagina 5)
4. Waarom worden politieke partijen uitgezonderd van deze wet?
5. Hoe gaat deze wet voorkomen dat de scheiding van kerk en staat niet in het geding komt?
6. Hoe zal voorkomen worden dat deze wet niet selectief wordt toegepast?
7. Art. 4 onderdeel A, B, C, E en G: kan de burgemeester, zonder tussenkomst van het OM en/of rechter de (financiële) informatie opvragen aan de maatschappelijke organisatie? Hoe wordt getoetst of de signalen die de burgemeester ontvangt ook legitiem, betrouwbaar en plausibel zijn om informatie rondom de administratie van donaties op te vragen?

8. Pagina 9: wat wordt bedoeld met: ‘ een hoger beroep heeft geen schorsende werking?’
9. Geeft deze wet een basis om de donateur(s) te vervolgen in geval een maatschappelijke organisatie wordt veroordeeld voor het ‘ondermijnen van de democratie’? Hoe regelt de wet dat de donateur in bescherming wordt genomen?
10. De wet omvat subjectieve begrippen zoals ‘ondermijnen’, ‘andersdenkenden’ etc. Echter dit zijn allerlei begrippen die niet nader gekwantificeerd dan wel meetbaar zijn gemaakt en derhalve voor interpretatie vatbaar zijn. Hoe voorkomt de wet dat een maatschappelijke organisatie geen (imago)schade ondervindt tijdens een onderzoek?
11. In de wet wordt benadrukt dat de uitspraak van de rechtbank uitvoerbaar is bij voorraad en een Hoger Beroep geen schorsende werking heeft. Hoe voorkomt de wet/hoe regelt de wet dat een maatschappelijke organisatie geen (financiële) schade leidt indien uit de tweede aanleg blijkt dat de eerste aanleg onterecht was? Vele maatschappelijke organisaties zullen immers afhankelijk zijn van nauwe budgetten, waardoor een verstoring in de financiële middelen verregaande gevolgen zullen hebben op de continuïteit van de maatschappelijke organisatie.
12. Wordt het onderzoek door het Openbaar Ministerie publiekelijk bekend gemaakt? Zo ja, hoe voorkomt de wet dat de (zakelijke) betrekkingen tussen de onderzochte organisatie en derden daar geen nadeel van ondervinden? Zou dit onderzoek aanleiding mogen zijn voor een financiële instelling om betrekkingen met de onderzochte organisatie te staken dan wel te beperken? Wij adviseren u de mogelijkheid hiertoe te voorkomen door de wet hierop aan te passen.
13. Hoe regelt de wet in welke mate inzage moet worden verleend op de donaties richting de burgemeester en het Openbaar Ministerie? Hoe vindt de toepassing van de AVG in dit verband plaats (anonimiseren natuurlijke personen)?
14. Is een maatschappelijke organisatie verplicht terstond medewerking te verlenen aan het verzoek van een burgemeester teneinde inzage te verlenen op de donaties? Hoe maakt de wet het voor de maatschappelijke organisatie aannemelijk dat een uitvraag door een burgemeester berust op feitelijkeheden en tevens de mogelijkheid verschaft om bezwaar te maken op het verzoek?